

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे  
बी. ए. – (विशारद) सामाजिकशास्त्रे  
परीक्षा : नोव्हेंबर – २०२५  
तृतीय वर्ष  
सत्र – ५

विषय:- मराठ्यांचा इतिहास (BAH23-501)

दिनांक : २६/११/२०२५

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना : सर्व प्रश्न सोडवा.

प्रश्न १. दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन)

(४०)

१. मराठ्यांच्या इतिहासाच्या लिखित साधनांचा आढावा घ्या.
२. आदिलशाही-मराठे संघर्ष पुढील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. (अ) अफजलखान वध (ब) सिद्दी जौहरची मोहिम (क) मराठ्यांच्या कोकणातील मोहिमा.
३. पहिल्या बाजीरावाच्या काळातील मराठ्यांच्या उत्तरेतील आक्रमक हालचालींचा आढावा घ्या.
४. मराठी सत्तेच्या अस्ताची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न २. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

(३०)

१. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या कारकिर्दीचे मूल्यमापन करा.
२. मराठ्यांच्या स्वातंत्र्यलढ्यातील महाराणी ताराबाईचे योगदान स्पष्ट करा.
३. पेशवा बाळाजी विश्वनाथ यांच्या कारकिर्दीचा आढावा घ्या.
४. पानिपतच्या युद्धात मराठ्यांना अपयश का आले? स्पष्ट करा.
५. मराठेकालीन लष्करी प्रशासनाची माहिती लिहा.

प्रश्न ३. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन )

(३०)

१. मराठी राज्याच्या उदयामागील राजकीय, सामाजिक व आर्थिक पार्श्वभूमी.
२. पुरंदरचा तह- कारणे, तहाची कलमे व परिणाम.
३. पेशवे माधवराव पहिले यांच्या काळातील मराठी सत्तेच्या पुनर्स्थापनेचे प्रयत्न.
४. शिवकालीन केंद्रीय व प्रांतिक प्रशासन व्यवस्था.

-----

**Translation in English**  
**Sub: History of Maratha (BAH-23-501)**

---

**Instructions:** Attempt all questions.

---

**Q.1. Answer in detail (Any Two) (40)**

1. Take review of the literary Sources of the history of the Marathas.
2. Explain Adilshahi & Maratha conflict with the help of following points-  
(a) Afzalkhan episode                      (b) Siddhi Jouhar Campaign  
(c) Konkan Campaigns led by the Marathas.
3. Take review of aggressive policies of Marathas during the tenure of Bajirao- I
4. Explain the reasons behind the decline of the Maratha power.

**Q.2. Answer in brief (Any Three) (30)**

1. Evaluate the contribution of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
2. Explain the contribution of Maharani Tarabai in the freedom struggle of the Marathas.
3. Take review of contribution of Peshwa Balaji Vishwanath.
4. Why were the Marathas defeated in the battle of Panipat?
5. Write the information about the military administration of the Marathas

**Q.3. Write short notes. (Any Two) (30)**

1. Political, social and economic background behind the rise of the Marathas
2. The treaty of Purandar – causes, clauses & consequences
3. Efforts of reestablishment of Marathas power during period of Peshwa Madhavrao I
4. Central and provincial administration during the Royal period of the Marathas

-----